

İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I

İNKILAP TARİHİ'NE GİRİŞ:
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ DERSİNİN AMACI,
BAZI TEMEL KAVRAMLAR, TÜRK İNKILABININ ÖZELLİKLERİ

HAFTA 1

Doç. Dr. Ercan KARAKOÇ

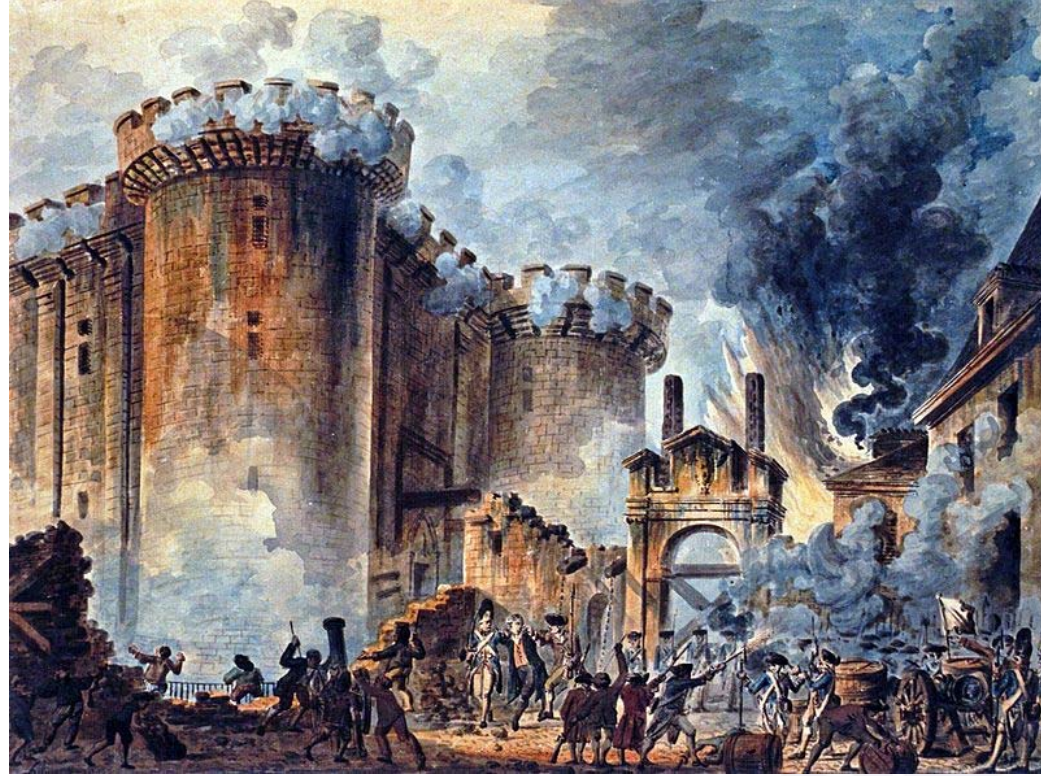
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersinin Amaçları

- Türk İnkılabı'nın özünü ve hedeflerini kavrayıp geliştirecek yeni nesiller yetiştirmektir.
- Milli Mücadele ve Cumhuriyet Tarihi, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile Atatürkçü Düşünce Sistemi hakkında doğru bilgiler vermek.
- Atatürk İlke ve İnkılâplarının anlaşılmasını sağlayarak, gençlerde bu inkılâp ve ilkeleri savunmak ve geliştirmek için bilinç oluşturmak.
- Devleti, milleti ve ülkesiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bir bütün olduğunu yeni nesillere öğretmek ve bu ülkü içinde Türk Gençliği'nin bütünleşmesini sağlamak.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Atatürk İlke ve İnkılâpları, Atatürkçü düşünceye yönelik tehditler hakkında doğru bilgiler vermek.
  - Dış düşmanların hedefleri nelerdir (Sevr örneği)
  - Gerici ve bölücü faaliyetler (Dinsel ve etnik terör örgütlerinin çalışmaları)

İnkılap Tarihiyle İlgili Bazı Temel Kavramlar

- İnkılâp
- İhtilâl
- Meşrutiyet
- Islahat
- Tekamül
- Askeri Darbe

Wkh#vwrup lqj#ri#kch#Edwlcñ/#xulqj#uhqfk#Jhyrαwlrq1

İnkılap Nedir?

- Arapça, bir sözcük olan inkılâp kelimesi, bir halden başka hale dönüşme, biçim değiştirme ve devrim anlamında kullanılmaktadır.
  - İnkılâp, toplumlarda ihtiyaç duyulan alanlarda düzenlemeler yapmak ve yeni düzen getirmektir.
- Geniş manasıyla İnkılap, bir milletin sahip olduğu siyasi, sosyal, askeri alanlardaki kurumların devlet eliyle, makul ve ölçülü metotlarla köklü bir şekilde değiştirilerek yenileştirilmesidir.
- Atatürk İnkılabı şöyle tanımlamaktadır: «Mevcut kurumları zorla değiştirerek Türk milletini çağın gerisinde bırakan kurumların yerine, çağdaş ve en yüksek uygarlığın ihtiyaçlarına göre yenilerinin kurulması hareketidir.»
- Atatürk'ün inkılap anlayışında temel hedef çağdaşlaşmadır.
  - Çağdaşlaşma sürekli gelişmeyi ve değişmeyi temel alan bir anlayıştır.

George Washington,
Amerika Birleşik
Devletlerinin Kurucusu

Mustafa Kemal Atatürk

Vladimir Lenin,
Sovyet Rusya'nın Kurucusu

İnkılâbın aşamaları

- Hazırlık/Düşünce: Eskiye sistem yerine geçmesi için yeni bir sistemin tasarlanması ve halka yansıtılma sürecidir.
  - Burada aydınlar ve liderler yazıları ve beyanlarıyla halkı hazırlarlar.
- Aksiyon/Hareket: Eski düzenin kuvvet yoluyla yıkıldığı süreçtir.
  - İsyan ve İhtilal aşaması
- Yeniden Kurulum: Yıkılan sistemin yerine ona hiç benzemeyen yeni düzenin getirilmesidir.
  - Yeni sistemin ilanı ve reformlar aşaması

Fransız Devrimini resmeden bir çalışma

Rus Ekim 1917 Devrimini gösteren iki resim

İhtilal Nedir?

- İhtilal terimi Arapçadan gelir ve yıkmak, bozmak anlamını taşır.
- İhtilal, bir devletin mevcut siyasi, sosyal ve ekonomik yapısını veya yönetim düzenini ortadan kaldırmak amacıyla, hukuk kurallarına uymadan, kuvvet kullanılarak yapılan geniş halk hareketini ifade etmektedir.
- İhtilal ve inkılâp kavramları farklıdır.
  - İhtilal belirli bir program ve stratejiye dayanmaz.
  - Aniden ortaya çıkar ve devamlı değildir.
  - İhtilaller uzun sürmez ve büyük halk kitlelerine dayanmaz.
- İhtilal olayı, İnkılabın ikinci yani aksiyon (eylem) safhasını oluşturur.

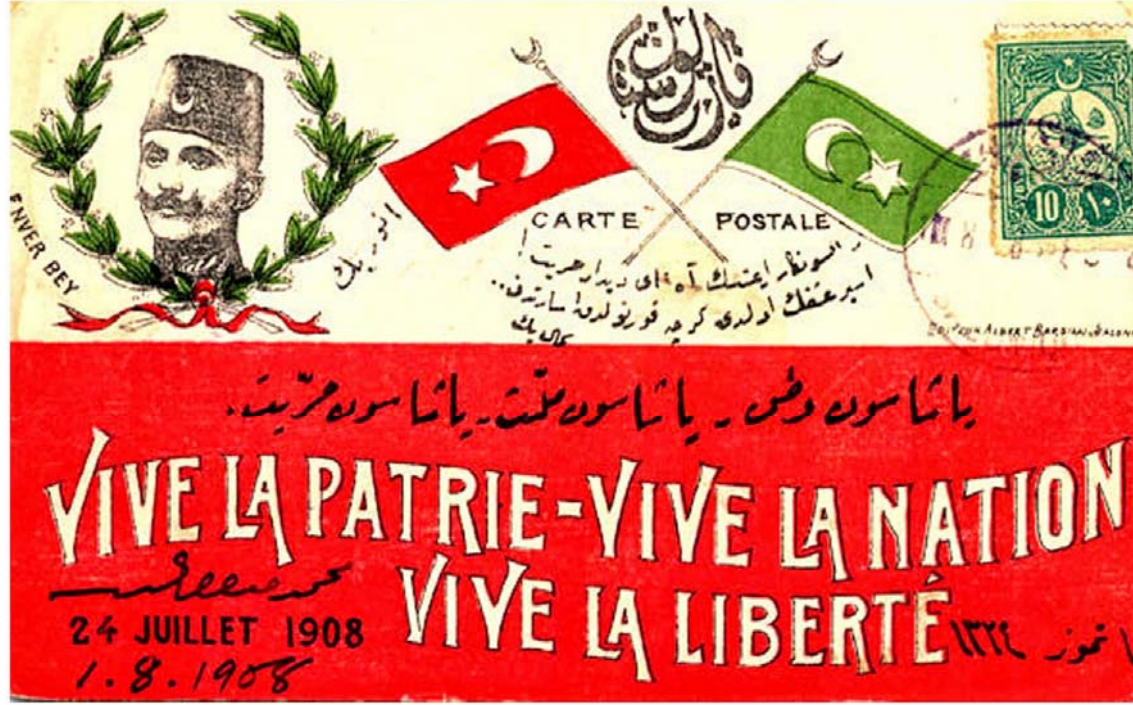
Demokrat Parti Lideri merhum Adnan Menderes miting yaparken. Demokrat Parti'nin 14 Mayıs 1950 Seçimleri sonrasında sorun yaşamaksızın iktidara gelmesi Cumhuriyet Tarihinde «Beyaz İhtilal» olarak adlandırılır.

- Meşrutiyet Nedir?
- Hükümdarla yönetilen bir ülkede, hükümdarın ya da bir başbakanın başkanlığı altında bir hükümetin ve yasaları yapan seçilmiş bir parlamentonun bulunduğu yönetim biçimidir.
- Yürütme organının başı durumundaki bir hükümdarın yanında, yasama yetkisi kısmen halk tarafından seçilmiş meclis veya meclislerce kullanılan ve görece de olsa kuvvetler ayrılığı sistemine dayanan yönetim şekline meşrutiyet, şartlı monarşi denir.

• Islahat Nedir?

- Islahat, Arapça sulh kökünden gelmektedir ve düzeltme, iyileştirme, yoluna koyma anlamındadır.
- Batı dillerindeki karşılığı reformdur.
- Reform; yeniden şekillendirme, düzeltme, iyileştirme anlamına gelmektedir.
- Islahat ya da reformlar mevcut hükümetler tarafından yapılırlar.
- Kurumların eksik yönlerini veya kurumun aksayan yönlerini düzeltilir veya değiştirilir.

24 TEMMUZ 1908 IKINCI MESRUTİYET

• Tekamül Nedir?

- Tekamül günümüz Türkçesinde olgunlaşma veya evrim olarak ifade edilir.
- Tekamülde zorlama ve çok hızlı hareketlilik yoktur, olgunlaşma süreci esastır.
- İlerleme ve gelişmeler bazı alanlarda başlatılarak doğal seyrine bırakılmıştır.
- Zaman ve yer koşullarına bağlı olduğundan sonuca ulaşip ulaşmayacağı belli değildir.

• Askeri Darbe Nedir?

- Sistem içinden bazı güç gruplarının iş başındaki idareyi zorla hükümetten el çektirmeleri durumudur.
- Darbe hükümete karşı yapılır. Mevcut yönetim işbaşından zorla uzaklaştırılır.
- Darbeler emir komuta zinciri dahilinde gerçekleşebileceği gibi, ordu içindeki cuntalar tarafından da yapılabilir. Örneğin,
  - 27 Mayıs 1960 (cunta tarafından)
  - 12 Eylül 1980 (emir-komuta zinciri dahilinde)

27 Mayıs 1960 Darbesi sonrasında idam edilen devlet adamları:
Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan

Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren, Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Nurettin Ersin, Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Tahsin Şahinkaya, Deniz Kuvvetleri Komutanı Ora. Nejat Tümer ve Org. Jandarma Genel Komutanı Sedat Celasun

Türk İnkılabının Özellikleri

- Türk ulusunun bağımsızlık ve egemenlik mücadelesi olarak başlamıştır.
  - Türk ulusu içeride Saltanata ve İstanbul Hükümetine karşı özgürlük mücadelesi yaparken, dışta İşgalci devletler ile bağımsızlığını kazanmak için savaşmıştır.
- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
  - Bir sınıf veya zümrenin değil bütün halkın çıkarlarını gözeten bir niteliğe sahiptir.
  - İnkılabın temel dayanak noktası ulusçuluktur.
  - Bundan dolayı halk tarafından benimsenip desteklenmiştir.
- Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmayı amaçlayan bir yenilenme hareketidir.
- Siyasal, kültürel, sosyal ve ekonomik yönleriyle bir bütündür.
  - Bu durum yapılan devrimlerin planlı bir hareket olduğunu göstermektedir.

Türk İnkılabının Özellikleri

- Başlangıçtan itibaren halkın temsilcilerinin onayı alınarak gerçekleşmiştir.
  - Bu durum Türk inkılabının halka mal edildiğini ve demokratik bir nitelik taşıdığını göstermektedir.
- Akıl ve bilimi kendisine rehber almış, böylece dogmatik ve kalıplaşmış bir düşünce sistemi haline dönüşüp durağanlaşmaktan kurtulmuştur.
- Emperyalist (sömürgeci) güçlere karşı gelmenin mümkün olduğunu dünyaya kanıtlayarak, tutsak milletlere bağımsızlık yolunu açmıştır.
  - Bu yönüyle evrensel bir niteliğe sahiptir.
- İnkılap hareketleri bir anda değil, belli bir süreye yayılarak yapılmıştır.
  - Atatürk, yenilikleri uygulamaya koyarken önce şartların uygun hale gelmesi için gerekli hazırlıkların yapılmasına özen göstermiştir.
  - Böylece yeniliklerin pek çoğu şartların gerektirdiği bir düzenleme olarak görülmüş ve tepki ile karşılaşmamıştır.

Türk İnkılabının Amaçları

- Yeni Türk devletinin varlığını ve bağımsızlığını sonsuza kadar sürmesini sağlamak
- Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak
- Türkiye'yi modern Avrupa devletleri ile bütünleştirmek
- Türkiye'de demokrasi ve ulusal egemenliği yerleştirmek
- Türk ulusunun refah seviyesini yükseltmek ve her yönden modernleşmesini sağlamak.